

**А. В. Матвійчук,**

доктор філософських наук, професор  
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0008-8589>

**І. М. Риженко,**

кандидат технічних наук, доцент  
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1771-8361>

## КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут права  
Національного університету водного господарства та природокористування,  
вул. Олекси Новака, 75, навчальний корпус № 8, 33000, Рівне, Україна  
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»,  
вул. академіка Степана Дем'янчука, 4,  
навчальний корпус № 1, 33000, Рівне, Україна  
E-mails: amvriv06@ukr.net, rugenko76@gmail.com

**Мета:** дослідження кореляції конституційно-правових засад і практичної організації соціальної допомоги у Республіці Польща. У зв'язку з цим заявлено досягнення таких завдань: 1) визначити конституційно-правові засади регулювання соціального забезпечення в Польщі; 2) з'ясувати відповідні цим засадам механізми практичної організації й надання соціальної допомоги. **Методи дослідження:** використано аналітичний метод, а також метод узагальнення та системний у поєднанні з комплексним підходом. **Результати:** на теоретичному рівні дослідження встановлено, що конституційні принципи й нормативно-правові приписи, що стосуються соціальної сфери, у Польщі реалізуються як інститутами на рівні державної влади, так і місцевого самоврядування. Своєю чергою, це реально підтверджує прагнення Польщі не лише декларувати себе, але й реально бути соціально орієнтованою державою. Принциповою передумовою такого стану справ у соціальній царині є кореляція конституційно-правових засад і практики соціальної допомоги у Польщі. **Обговорення:** для України нині проблематика організації й надання соціальної допомоги є особливо важливою у контексті неоголошеної війни, яка фактично вже понад вісім років триває на Сході нашої держави. Означена ситуація аргументує дослідницьку увагу до теорії і практики організації й надання соціальної допомоги. При цьому, спеціальний аналіз засвідчує, що на теоретичному рівні нині напрацьовано достатньо матеріалу для розуміння таких базових понять як-от «соціальна сфера», «соціальна політика» й «соціальна допомога». Натомість, є потреба у напрацюванні практичних механізмів наповнення вказаних концептів змістом, який би надавав громадянам країни відчуття соціальної захищеності.

**Ключові слова:** конституційне право; конституційно-правові засади; функції держави; соціальна політика; соціальна допомога.

**Постановка проблеми та її актуальність.**  
Проблематика організації й надання соціальної допомоги з роками, на жаль, не втрачає своєї

актуальності. На тлі фундаментальних змін, що їх зазнає суспільне життя останніми десятиліттями, і економічно успішні країни, і країни з нестабіль-

ною економікою або країни, що розвиваються – усі так чи інакше стикаються з такими явищами як-от бідність та соціальна нерівність, безробіття і безпритульність, вимушена міграція внаслідок війн, соціально-економічних негараздів і стихійних лих. Вказане змушує знову і знову звертатися до феномену соціальної допомоги, переосмислювати його з точки зору викликів сьогодення, але з урахуванням напрацьованого у цій царині досвіду нормативно-правового й організаційно-інституційного. До того ж для України нині проблематика організації й надання соціальної допомоги є особливо важливою у контексті неоголошеної війни, яка фактично вже понад вісім років триває на Сході нашої держави. Нині, держава в умовах бюджетного дефіциту, інфляції на тлі війни на Сході докладає надзвичайних зусиль, аби надавати реальну і ефективну підтримку громадянам, які потребують соціальної допомоги.

Означена ситуація аргументує дослідницьку увагу до теорії і практики організації й надання соціальної допомоги. Зокрема, доречним є звернення до відповідного досвіду зарубіжних країн, що надає можливість зрозуміти нормативно-правові й організаційно-інституційні передумови успішної соціальної політики, зокрема у частині забезпечення соціальної допомоги. Предметом нашої наукової уваги стануть конституційно-правові засади організації й надання соціальної допомоги в Польщі.

**Метою** статті є дослідження кореляції конституційно-правових засад і практичної організації й надання соціальної допомоги у Республіці Польща. У зв'язку з цим у представленому матеріалі обґрунтовано вирішити такі завдання: 1) визначити конституційно-правові засади регулювання соціального забезпечення в Польщі; 2) з'ясувати відповідні цим засадам механізми практичної організації й надання соціальної допомоги.

**Аналіз досліджень і публікацій з проблеми.** Принципово відзначити, що нині проблематика соціальної допомоги належить до соціального дискурсу, тобто так чи інакше співвідноситься з базовими поняттями «соціальна

сфера» і «соціальна політика». При цьому феномен соціальної сфери досліджували такі українські й зарубіжні дослідники як-от Р. Атаманюк, А. Дудкін, С. Калашников, С. Калаур, А. Колодій, О. Кришень, Е. Лібанова, Л. Чорна тощо. Узагальненим результатом цих досліджень можна вважати, що на загальнонауковому рівні соціальна сфера постає як система відносин, що охоплює різні аспекти зв'язку суспільства, держави й особистості. Своєю чергою, з точки зору інституційно-правового підходу, соціальна сфера потрактовується як сукупність організаційно-правових інститутів, за допомогою яких держава реалізує власну соціальну політику.

Відзначимо, що соціальна політика й окремі її аспекти потрапили у наукове поле зору таких дослідників як-от Л. Безтелесна, М. Руженський, Ю. Секунова, Б. Токарський, Г. Юрчик та інших. Загальним у позиції цих авторів можна вважати розуміння соціальної політики як фундаментального виду державної політики, що спрямована на забезпечення соціальної сфери, зокрема на поліпшення умов і якості життя населення країни, на задоволення його життєвих потреб, у тому числі шляхом надання соціальної допомоги. При цьому, розумінню феномену соціальної допомоги сприяють, крім уже згаданих, теоретичні й практичні напрацювання В. Буяшенко, Н. Кривоконь, А. Ліжевський, В. Панченко, Б. Сташків, І. Чеплінської та інші. Узагальнюючи думки вказаних авторів можливо стверджувати, що соціальну допомогу обґрунтовано потрактовувати як специфічний вид діяльності, що спрямована на задоволення базових потреб людини й може реалізуватися як державою, так і недержавними організаціями. При цьому характерні риси соціальної допомоги – це підтримка громадян у визначених законами випадках за допомогою виплат, що мають аліментарний характер.

Взявши до уваги означені підходи щодо розуміння ключових для нашого дослідження понять – «соціальна сфера», «соціальна політика» й «соціальна допомога», маємо методологічні підстави для дослідження кореляції конституційно-правових засад і практичної організації й надання соціальної допомоги у Республіці Польща. При цьому задля досягнення заявленої мети дослідження буде залучено, передусім, аналітичний

метод, а також узагальнення та системний у поєднанні з комплексним підходом.

**Виклад основного матеріалу.** На сьогоднішній доконаним фактом є позиція, що національні системи соціального захисту формуються з урахуванням специфіки економічного, соціального й культурного розвитку тієї чи іншої країни [1, 2, 3, 4]. Очевидно, що важливим чинником здійснення реальної соціальної політики є ідеї та принципи щодо вказаної сфери, які відображені у низці міжнародних актів – Загальній декларації прав людини; Декларації соціального прогресу та розвитку; Міжнародному пакті про економічні; соціальні та культурні права; Європейській соціальній хартії; Європейському кодексі соціального забезпечення. Водночас, на рівні національного законодавства передумови здійснення ефективної соціальної політики, зокрема надання соціальної допомоги, передусім фіксуються у конституційних актах. Зокрема, Конституція Польщі містить цілу низку статей, які спрямовані на розбудову соціальної держави з високим рівнем соціальних стандартів та соціального забезпечення. У цьому контексті можемо згадати такі конституційні норми: 1) ст. 5 визначає, що польська держава дбає про права та свободи людини і громадянина; 2) ст. 20 вказує на те, що метою польської держави є розбудова соціальної економіки, в межах якої, серед іншого, забезпечується сприяння солідарності, діалогу та співпраці соціальних партнерів; 3) ст. 30 проголошує, що гідність людини є джерелом її прав і свобод (зокрема, соціальних – *від автора*), забезпечення яких є обов'язком держави; 4) ст. 33 встановлює, рівність прав чоловіків та жінок, зокрема щодо соціального забезпечення; 5) ст. 67 прямо вказує на те, що громадяни Польщі мають право на соціальне забезпечення, обсяг та форми якого визначаються спеціальним законодавством; 6) ст. 71 визначає, що польська держава у своїй соціальній політиці враховує благо сім'ї, а якщо вона знаходиться у скрутному становищі, то має право на допомогу з боку публічної влади [5].

Вказані конституційні положення Основного закону Польщі очевидно підтверджують її прагнення бути соціально орієнтованою дер-

жавою, в якій людина є найвищою соціальною цінністю та завжди може розраховувати на соціальну допомогу (в усіх смислах), а сама держава вбачає своє призначення у забезпеченні суспільної злагоди. Принагідно зауважимо, що на рівні конституцій у Польщі питання соціального захисту та допомоги є більш деталізованими, ніж в Основному законі України.

Так, звернення до тексту Конституції України дає підстави стверджувати, що вона орієнтована на розбудову соціальної держави. Зокрема у ст. 1 Основного закону України визначено, серед іншого, що Україна є соціальною державою. Крім цього, соціальній проблематиці та соціальному захисту присвячені: 1) ст. 24, яка встановлює, що усі громадяни мають рівні конституційні права і свободи, що поширюється і на права у соціальній сфері; 2) ст. 46, яка визначає, що громадяни України мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Окремо наголошується, що пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом; 3) ст. 48 вказує на те, що кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло, отже з вказаної норми випливає, що у разі, коли індивід або сім'я не можуть самостійно забезпечити цей рівень, відповідно його має допомогти забезпечити держава [6].

У розвиток теми кореляції конституційно-правових засад і практичної організації й надання соціальної допомоги у Республіці Польща зауважимо, що конституційні положення свідчать про розвиток мають у профільних нормативно-правових актах, які виступають правовою основою надання соціальної допомоги. Зокрема, окремі галузі соціального забезпечення Польщі докладно регулюються спеціальними законами, найважливішими з яких є: 1) Закон про систему соціального страхування [7]; 2) Закон про сімейні допомоги [8]; 3) Закон про соціальну допомогу [9]; 4) Закон про допомогу особам, які мають право на аліменти [10];

5) Закон про визначення та виплату допомоги опікунам [11]. Означені нормативно-правові акти постають основою практичної діяльності у царині соціальної політики Міністерства сім'ї та соціальної політики Республіки Польща. Показово, що Розпорядженням Прем'єр-міністра Польщі від 12 серпня 2021 року поточну сферу діяльності профільного Міністра диференційовано на департаменти, які займаються питаннями державного управління щодо соціального забезпечення, проблемних питань сім'ї й сфери зайнятості – праці.

Аналіз інформації польського Міністерства сім'ї та соціальної політики показує, що напрями діяльності відділу соціального захисту міністерства виокремлені й пов'язані з проблематикою, що має своє нормативно-правове вираження, зокрема йдеться про: 1) соціальне забезпечення й соціальну допомогу; 2) пенсійні фонди; 3) соціальну допомогу та пільги особам і домогосподарствам, які опинилися у скрутному матеріальному та соціальному становищі; 4) державні програми соціальної допомоги, зокрема людям і домогосподарствам, які опинилися у скрутному матеріальному та соціальному становищі, а також групам, яким загрожує соціальне відчуження; 5) соціальні пільги, працевлаштування, соціальну й професійну реабілітацію інвалідів; 6) соціально-економіку, соціальне підприємництво, у тому числі соціальні кооперативи; 7) допомогу ветеранам й репресованим; 8) координацію систем соціального забезпечення, за винятком допомоги на лікування в натуральній формі [12].

Наголосимо, що соціальна допомога в Польщі надається на підставі Закону від 12 березня 2004 року, який визначає завдання соціальної допомоги, її види, принципи і порядок надання, організації надання соціальної допомоги, правила і процедури соціальної сфери. Зокрема, концептуальні завдання соціальної допомоги вказаним законом визначені у такий спосіб: 1) соціальна допомога – це інститут соціальної політики держави, спрямований на те, щоб дати можливість окремим особам і сім'ям подолати складні життєві ситуації; 2) соціальна допомога

підтримує людей і сім'ї в їх зусиллях щодо задоволення необхідних потреб і дає їм можливість жити в умовах, що відповідають людській гідності; 3) вид, форма та розмір допомоги повинні відповідати обставинам, що виправдовують надання допомоги; 4) необхідно враховувати потреби людей та сімей, які отримують допомогу, якщо вони відповідають цілям і можливостям соціальної допомоги [9].

Вказаний закон доволі чітко визначає умови, за яких особа або сім'я може претендувати на соціальну допомогу. Так, соціальна допомога надається у разі: 1) злиднів; 2) сирітства; 3) бездомності; 4) інвалідності; 5) тривалої або важкої хвороби; 6) домашнього насильства; 7) необхідності охороняти материнство або багатодітність; 8) безсилля в сфері піклування і виховання, а також – ведення домашнього господарства, особливо в неповних або багатодітних сім'ях; 9) відсутність здатності до самостійного життя серед молоді, яка залишає цілодобові установи опіки та піклування; 10) труднощів в облаштуванні самостійного життя після виходу з пенітенціарної установи; алкоголізму і наркоманії; 11) кризової ситуації або нещасного випадку; 12) стихійного або екологічного лиха [9]. Щоправда, перелік вказаних умов не є вичерпним і запитати соціальну допомогу може кожен, хто опинився в особливо складних життєвих обставинах.

Відзначимо, що урядовим розпорядженням чітко визначено організаційні підрозділи, підпорядковані Міністерству сім'ї та соціальної політики, серед яких до проблематики соціальної допомоги дотичні: 1) Центр суспільного партнерства «Діалог» імені Анджея Бочковського; 2) Управління у справах ветеранів і жертв репресій; 3) підвідомчі організаційні підрозділи: а) Головна бібліотека праці та соціального забезпечення; б) Інститут праці та соціальних питань; в) Добровольчий Трудовий Корпус; г) Державний фонд реабілітації інвалідів; д) установа соціального страхування.

Принциповим моментом є те, що поряд з урядовими інститутами значна роль у сфері соціальної допомоги відводиться у Польщі місцевому самоврядуванню. «Відповідно до принципу субсидіарності, послуги надаються на рівні найближчому до громадян, також через делегування їх

виконання організаціям громадянського суспільства за дотримання всіх юридичних вимог» [13, с. 23]. Отож, враховуючи норми Конституції Польщі, ст. 2 Закону про соціальну допомогу [9] визначає, що соціальна допомога організується державними органами та органами місцевого самоврядування, які співпрацюють у цьому відношенні на засадах партнерства з громадськими та неурядовими організаціями, католицькою церквою, іншими церквами, релігійними громадськими об'єднаннями осіб. Отож на практиці установами, що надають соціальну допомогу (у грошовій або негрошовій формі), є: 1) регіональні центри соціальної політики; 2) повітові центри надання допомоги сім'ї; 3) центри надання соціальної допомоги; 4) установи для людей, які потребують опіки; 5) установи спеціалізованого консультування; 6) опікунсько-виховні заклади; 7) центри усиновлення та опіки; 8) притулки надання допомоги і підтримки; 9) центри надання підтримки; 10) центри кризових інтервенцій [12].

Крім вказаних установ завдання у сфері соціального забезпечення, зокрема надання соціальної допомоги, здійснюються іншими суб'єктами, серед яких можемо вказати: 1) управління соціального страхування – грошова і негрошова (натуральна) допомога, що надається в рамках попередження виплат по інвалідності з коштів соціального страхування; 2) Каса соціального страхування фермерів – грошові виплати і негрошові послуги в рамках попередження непрацездатності за рахунок коштів соціального страхування фермерів; 3) Міністерство сім'ї та соціальної політики – допомоги по безробіттю, сімейні та соціальні допомоги (за рахунок коштів соціальної допомоги); 4) Національний фонд охорони здоров'я – негрошова допомога за рахунок засобів медстрахування.

**Висновки.** Отож на підставі зібраного й проаналізованого матеріалу є підстави зробити такі висновки і узагальнення:

1) необхідність реалізації соціально-гуманітарної функції на тлі соціально-політичних й економічних викликів сьогодення зумовлює необхідність творення ефектив-

них нормативно-правових й організаційно-інституційних передумов здійснення соціальної політики, зокрема щодо надання соціальної допомоги. Позитивний досвід у цій царині накопичено польською державою, що робить його корисним для України. Зокрема, зміст Конституції Польщі, а головне, практична реалізація положень, що стосуються соціальної сфери, переконливо підтверджують її прагнення не лише декларувати себе, але й реально бути соціально орієнтованою державою, в якій людина є найвищою соціальною цінністю та завжди може розраховувати на соціальну допомогу;

2) аналіз нормативно-правових актів польської держави, а також практичних матеріалів інститутів, що опікуються соціальною сферою, дають підстави стверджувати, що для Польщі характерний високий рівень сформованості відносин, що охоплює різні аспекти зв'язку суспільства, держави й особистості. Крім того, досі у цій країні створена система організаційно-правових інститутів, що забезпечують ефективну соціальну політику. Принциповою передумовою такого стану справ у соціальній царині вважаємо дієву кореляцію конституційно-правових засад й практики соціальної допомоги у Республіці Польща. Показово, що конституційні принципи й нормативно-правові приписи реалізуються як інститутами на рівні державної влади, так і місцевого самоврядування. Особливості взаємодії різних рівнів польської публічної влади у царині соціальної політики очевидно потребують спеціальної наукової уваги, що може стати предметом нашої подальших досліджень.

### *Література*

1. Дікон Б. Глобальна соціальна політика. Київ: Основи, 1999. 346 с.
2. Іванова О.Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти. Київ, 2003. 107 с.
3. Кришень О.В. Розв'язання проблеми молоді як завдання нової соціальної регіональної політики в країнах Європейського Союзу. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2019. № 3(42). С. 79–85.
4. Чорна Л.О., Кудлаєнко С.В. Соціальна політика України: особливості та напрями розвитку. *Агросвіт*. 2018. № 18. С. 16–20.

5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483).

6. Конституція України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 05.02.2022).

7. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 1998 nr 137 poz. 887).

8. Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114, z późn. zm.).

9. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593).

10. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2007 nr 192 poz. 1378).

11. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. 2014 poz. 567).

12. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. URL: <https://www.gov.pl/web/rodzina/informacje-o-urzedzie> (дата звернення: 05.02.2022).

13. Ольчак М., Ростек К. Вдосконалення соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах. Київ: ФОП Громова Є.Б., 2019. 55 с.

### References

1. Dikon B. *Hlobalna sotsialna polityka*. Kyiv: Osnovy, 1999. 346 s.

2. Ivanova O.L. *Sotsialna polityka: teoretychni aspekty*. Kyiv, 2003. 107 s.

3. Kryshen O.V. *Rozviazання problemu molodi yak zavdannia novoi sotsialnoi rehionalnoi*

polityky v krainakh Yevropeiskoho Soiuзу. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. 2019. № 3(42). S. 79–85.

4. Chorna L.O. Kudlaienko S.V. *Sotsialna polityka Ukrainy: osoblyvosti ta napriamy rozvytku. Ahrosvit*. 2018. № 18. S. 16–20.

5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483).

6. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 cher. 1996 r. № 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. № 30. St. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (data zvernennia: 05.02.2022).

7. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 1998 nr 137 poz. 887).

8. Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114, z późn. zm.).

9. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593).

10. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2007 nr 192 poz. 1378).

11. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. 2014 poz. 567).

12. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. URL: <https://www.gov.pl/web/rodzina/informacje-o-urzedzie> (data zvernennia: 05.02.2022).

13. Olchak M., Rostek K. *Vdoskonalennia sotsialnykh posluh v obiednanykh terytorialnykh hromadakh*. Kyiv: FOP Hromova Ye.B., 2019. 55 s.

## CONSTITUTIONAL AND LEGAL PRINCIPLES SOCIAL ASSISTANCE ORGANIZATION: POLISH EXPERIENCE FOR UKRAINE

Institute of Law,  
National University of Water Management and Environmental Engineering,  
Oleksy Novaka street № 75, academic building № 8, 33000, Rivne, Ukraine  
Academician Stepan Demianchuk International  
University of Economics and Humanities,  
Academician Stepan Demianchuk street, 4,  
academic building № 1, 33000, Rivne, Ukraine  
E-mails: amvriv06@ukr.net, rugenko76@gmail.com

**Aim:** study of the correlation between constitutional and legal principles and practical organization of social assistance in the Republic of Poland. In this regard, the achievement of the following tasks is stated: 1) to determine the constitutional and legal framework for the social security regulation in Poland; 2) to find out the mechanisms of practical organization and provision of social assistance corresponding to these principles. **Research methods:** analytical method was used as well as the method of generalization in combination with systematic and integrated approach. **Results:** at the theoretical level, the study found that the constitutional principles and regulations relating to the social sphere in Poland are implemented by both institutions at the level of state and local government. It confirms Poland's desire not only to declare itself, but to be a socially oriented state. A fundamental precondition for this state of affairs in the social sphere is an effective correlation between the constitutional and legal principles and the practice of social assistance in Poland. **Discussion:** for Ukraine, the issue of organizing and providing social assistance is especially important in the context of the undeclared war, which in fact has been going on for more than eight years in the east of our country. This situation justifies attention to the theory and practice of social assistance organization and provision. At the same time, a special analysis shows that at the theoretical level, enough material has been developed to understand such basic concepts as «social sphere», «social policy» and «social assistance». Instead, there is a need to develop practical mechanisms to fill these concepts with content that would give citizens a sense of social security.

**Key words:** constitutional law; constitutional and legal principles; state functions; social policy; social assistance.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2022